

חיי שרה - מעלת "ברוך" - להיות לזולתו

מעלת שיחת עבדי אבות

אמרו חז"ל במדרש (ב"ר פרשה ס סימן ח), אמר רב אחא, יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים, פרשתו של אליעזר שנים ושלושה דפים הוא אומרה ושונה. והשרץ מגופי תורה, ואין דמו מטמא כבשרו אלא מריבוי המקרא, עכ"ל המדרש.

ולכאורה הדבר צ"ב, למה באמת הוא כך, ששיחתן של עבדי אבות יפה מתורתן של בנים. ואף שממנה אנו למדים הלכות דרך ארץ וגם הלכות דיעות, ובודאי ענינים אלו הם מגופי תורה, אבל עדיין צריכים להבין למה הם חשובים יותר מגופי תורה. וכמו שבהלכות טומאה וטהרה, התורה לימדה אותנו כמה עיקרי הלכות מריבוי הקרא, כמו כן בהלכות אלו, למה האריכה התורה כל כך, הלא היה די לנו ללמוד זאת ממקרא מעט והלכות מרובות כשאר חלקי התורה, ולא יזו סיבה כתבה וכפלה התורה את מעשה אליעזר עבד אברהם באריכות של שנים ושלושה דפים.

וכבר עמד על זה במשנת רבי אהרן (ח"א עמ' קלח), עיין שם שכתב חז"ל, הענין [של יפה שיחתן וכו'] דכל ההלכות כלולות בתורה, ונמסר לחז"ל היאך לפרש כל תיבה וכל דיבור, ואיך לדרוש מידות שהתורה נדרשת בהן, ואחרי שידענו שהלכה פלונית נלמדת מאות פלונית, אין צריך להאריך יותר, דההלכה הרי היא ברורה. אבל בעניני מדות ודרך ארץ שהלכותיהן אינן קבועות כ"כ בכל הפרטים, ותלויים במצבים שונים ולפי הענין, ועיקרן בהבנת הלב, לכן נחוצה ביותר הדרכה ושימוש תלמידי חכמים, עכ"ל, ע"ש שהאריך בענין זה.

אליעזר - דולה ומשקה מתורת אברהם

אמנם נראה עוד, דיש ענין מיוחד ללמוד הלכות אלו ממעשיו של אליעזר עבד אברהם דוקא. הנה איתא בחז"ל (יומא כה, ב) שאליעזר נקרא 'דמשק אליעזר' מפני שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים. ונראה לבאר כוונת חז"ל במה

שקראו לאליעזר 'דולה ומשקה', על פי לשון הפסוק (משלי כ, ה) "מים עמוקים עצה בלב איש, ואיש תבונות ידלנה". והיינו, ש'דולה ומשקה' אינו רק ענין של מסירת תורת רבו לאחרים, אלא הוא ענין של העלאת דבר עמוק מתוך התהום, עד שמביא אותו למקום שיכולים בני אדם להשיגו וליהנות ממנו. תורת אברהם היתה בבחינת "מים עמוקים", והיה צורך ל"איש תבונות ידלנה", שידע איך להגיע למים העמוקים האלו, ולהעלותם ולבארם ולמסור אותם, באופן שיוכלו הבריות להבינם ולקבלם, ויאותו לאורם. ואליעזר הוא היה ה"איש תבונות", שהיה לו החוש והכח לדלות ולהשקות מתורתו של רבו לאחרים, שאף לאלו שלא היה בכוחם להשיג תורתו של אברהם מרוב עמקותה, היה אליעזר יכול להבינם וללמד אותה להם.

ועיין במגדל עוז על הרמב"ם (פרק א מהלכות עבודה זרה הלכה ג), שכתב דישיבת אליעזר היתה גדולה מישיבת אברהם, ע"ש. ונראה דטעמו של דבר הוא כנ"ל, שאע"פ שהכל היה מתורתו של רבו אברהם, אבל כיון שאליעזר היה יכול להסביר את תורת אברהם לכל, באופן שאפילו אלו שלא היו יכולים להשיג עמקותו של אברהם היו יכולים להבין תורתו מפיו של אליעזר, לכן נתרבו הספסלים בישיבתו.

ונראה שלכן האריכה התורה דוקא בפרשתו של אליעזר, שכיון שהוא היה הדולה ומשקה מעמקי תורתו של אברהם, לכן ביכולתנו להשיג ממנו ביתר בהירות את עומק תורתן של האבות. אשר על כן יפה שיחתן של עבדי בתי אבות, כי מאליעזר נלמד את דרכם ותורתם והנהגתם של האבות, גם בדברים שלא היה בידינו להבין לולא שאליעזר גילה אותה לנו בהנהגתו.

החיוב להתבונן במעשי האבות

וכיון שכן הוא, שהתורה כתבה פרשה זו כדי לגלות לנו את תורת האבות ביתר ביאור, לכן מתחזק החיוב המוטל עלינו ללמוד אותה ולדקדק בה. שהרי איתא בחז"ל (תנא דבי אליהו פכ"ה, ב) וז"ל, שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר, מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, עכ"ל.

ונראה פשוט, דאי אפשר לקיים חיוב זה מבלי לדעת ולהבין מה הם מעשי האבות, כל אחד כפי יכולתו. ולפי דברינו הנ"ל, אם אין האדם מתבונן במעשי

אבות, ובפרט במעשי עבדיהם, שהתבוננות זו היא האופן שנוכל לקיים שימוש תלמידי חכמים בענייני הלכות דעות ודרך ארץ, תחסר לו הידיעה המצטרפת לקיום חיוב זה, שהוא יסוד ופינה לשלימות האדם. ולכן חייב כל אחד ואחד מאתנו ללמוד פרשה זו בדקדוק גדול.

אין ארור מתדבק בברוך

והנה אחד מן הלימודים של פרשה זו שצריכים להתבונן בו, הוא הענין של ארור וברוך. על הפסוק (כד, ה) "ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי וגו'", איתא בחז"ל (ב"ר פרשה נט סימן ט) וז"ל, הדא הוא דכתיב (הושע יב, ח) "כנען בידו מאזני מרמה, לעשוק אהב", 'כנען' - זה אליעזר, 'בידו מאזני מרמה' - שהיה יושב ומשקיל את בתו ראויה היא או אינה ראויה, 'לעשוק אהב' - לעשוק אהובו של עולם זה יצחק. אמר אולי לא תאבה ואתן לו את בתי. אמר לו אתה ארור ובני ברוך, ואין ארור מתדבק בברוך, עכ"ל המדרש.

והנה זה ברור שאליעזר היה עבד נאמן המושל בכל אשר לאברהם, ולכן כשהיה שוקל בדעתו אם בתו ראויה ליצחק, בודאי היו כל חשבונותיו לטובתם של אברהם ויצחק, האם בתו באמת ראויה לינשא ליצחק או לא, ולא נתכוין לטובת עצמו כלל. אבל אברהם גילה לו שיש בידו מאזני מרמה. והיינו, שאפילו מי ששוקל בדקדוק גדול וזהירות יתירה, אבל אם המאזנים שלו אינם אמיתיים, כל חשבונותיו הם לשוא. וכך אמר לו אברהם, שהשרש של כל מחשבותיו, הם הנגיעות שלו, ובידו מאזני מרמה, ולכן בא לידי מסקנא שבתו ראויה ליצחק. ואילו היה חושב על הענין בלי שום נגיעות, היה פשוט וברור אצלו שבאמת אינו כן. והטעם שלאמתו של דבר אין בת אליעזר מתאימה ליצחק, מפני שאליעזר הוא "ארור" ויצחק הוא "ברוך" - ואין ארור מתדבק בברוך.

מה בין בתו של אליעזר ובין רבקה

והענין צריך באור, שהרי חז"ל לא הזכירו שום חסרון בבתו של אליעזר, לא במידותיה ולא בדיעותיה, והחסרון היחידי שהיה בה, הוא שבאה מזרעו של כנען, ומשמע מזה שבאמת היתה צדקת גמורה. וגם היתה בתו של צדיק, שהרי אמרו חז"ל (ב"ר פרשה נט סימן ח) על אליעזר שהיה שליט ביצרו כאברהם, וגם היה עוסק בהרבצת תורה, ונמנה כאחד מגדולי הדור. וגם מקום דירתם היה קבוע בביתו של אברהם, מקום מלא תורה וקדושה.

ולעומת זה, בת זוגו האמיתית ההוגנת של יצחק היתה רבקה אמנו. והנה אע"פ שהיתה צדקת, וראויה מצד מעשיה הטובים, וגם היתה ממשפחתו של אברהם, אבל מ"מ הלא אביה היה רשע ורוצח, וגם אחיה היה רשע שביקש לעקור את הכל, וגם מקום דירתה היה בין אנשי רשע. ואפ"ה אמר אברהם לאליעזר, שדבר ברור ופשוט הוא שרבקה מתאימה ליצחק ולא בתו, משום שאין ארור מתדבק בברוך, וכל החשבונות שלו נובעים רק מהנגיעות שיש לו, והענין תמוה מאד.

ה'ארור' לא עיכב את אליעזר בתפקידיו

ועוד צ"ב, הרי אע"פ שאליעזר היה מזרעו של כנען, מ"מ היה ראש ישיבה שלימד תורת רבו לאחרים, והיה המרביץ תורה של הדור, ואע"פ שהיה "ארור", לא עיכב הדבר עליו מלמלא תפקידים אלו. וכן היה מושל בכל אשר לאברהם, אע"פ שהוא "ארור". וכן בטח בו אברהם כ"כ עד ששלח אותו למצוא אשה ליצחק, שהיא שליחות הנוגעת לבנין עם ישראל, אע"פ שהיה "ארור". ואם כל מעלות ומדריגות אלו לא נמנעו ממנו אע"פ שהיה ארור, א"כ למה דוקא כשבא להשיא בתו ליצחק, ענה לו אברהם שהחסרון של "ארור" מעכב את השידוך. ואם בעבודת הרבצת תורה, ולהיות מושל בכל אשר לו, ואף להיות שליח לעצם הבנין של כלל ישראל, לא עיכב החסרון של ארור, למה דוקא להתדבק באברהם, שבתו תשתדך עם בנו יצחק, שם היה מעכב החסרון של ארור. ובפרט שבתו היתה כ"כ מעולה וכנ"ל, הלא דבר הוא.

רק במציאת אשה ליצחק יצא מכלל 'ארור'

וגם עלינו להבין, שהרי איתא בחז"ל (ב"ר פרשה ס סימן ז) על הפסוק (כד, לא) "ויאמר בוא ברוך ה'", שע"י ששרת אליעזר את הצדיק באמונה כשהלך להביא אשה ליצחק, יצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך, ע"ש. פירוש, אע"פ שאליעזר היה נכדו של כנען שעליו נאמר (בראשית ט, כה) "ארור כנען", כיון שמסר נפשו לקיים את שליחותו של אברהם בשלימות, יצא מכלל אותו ארור ונכנס לכלל ברוך של בית שם. ויש להעיר, שהנה אליעזר היה עבד נאמן לאברהם כל ימי חייו, וגם היה יד ימינו של אברהם, דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, וכשנודע לאברהם שנשבה אחיו כתיב (שם יד, יד) "וירק את חניכיו", וחז"ל אמרו שהכוונה

לאליעזר, ובכל זאת עדיין לא זכה לצאת מכלל ארור ולהכנס לכלל ברוך. ורק במעשה זה, שקיים בשלמות את שליחותו של אברהם למצוא אשה ליצחק, בזה יצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך, והדבר אומר דרשני, מה היה מיוחד במעשה זה, שהיה בכחו לשנות את אליעזר מ"ארור" ל"ברוך"?

שני מיני אישות - שותפות והתאחדות

ונראה לבאר הענין, בהקדם דברי הרמב"ם ריש הלכות אישות (פרק א הלכה א) וז"ל, קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק, אם רצה הוא והיא לישא אותה, מכניסה לביתו ובוועלה בינו לבין עצמו, ותהיה לו לאשה. כיון שניתנה תורה, נצטוו ישראל שאם ירצה האיש לישא אשה יקנה אותה תחלה בפני עדים, ואחר כך תהיה לו לאשה, שנאמר (דברים כב, יג) כי יקח וכו', עכ"ל. ולכאורה דברי הרמב"ם צ"ב, למה לו להרמב"ם לספר מה היה קודם מתן תורה, למה חשוב לנו לדעת זאת? האם כתב הרמב"ם בריש הלכות מאכלות אסורות, שלפני מתן תורה היה מותר לאכול נבילות וטריפות וכו' ולאחר מתן תורה אסור?

ונראה, שהרמב"ם בא לבאר מהות האישות אצל כלל ישראל, וענין זה מתבאר ע"י הדגשת החילוק וההבדל בין האישות שקודם מתן תורה, ובין האישות שלאחר מתן תורה. והיינו שאע"פ שהיה ענין של אישות קודם מתן תורה, מ"מ היא שונה לחלוטין מהגדר של אישות אחר כך. קודם מתן תורה היתה האישות בגדר של "שותפות", והיינו, שהאיש צריך לאשה, והאשה צריכה לאיש, וע"כ מתחתנים, אבל אין ביניהם שום התדבקות והתקשרות אמיתית. ולכן כאשר הם רוצים לבטל את האישות, אינם צריכים לשום מעשה גירושין וכריתות, אלא הם נפרדים זה מזה והולכים כל אחד לדרכו, כמו חלוקת שותפים בעלמא, ובוזה נסתלקה האישות. אבל אחר שניתנה התורה, נתחדשה אישות אחרת לגמרי, שאין היא רק אישות של שותפות בעלמא עם תוספת דינים של חופה וקידושין וגירושין, אלא היא סוג אישות אחרת לגמרי. וגדרה של אישות זו היא, שהאיש ואשה מתחברים ונעשים "אחד", ואישות כזו אינה נעשית אלא ע"י חופה וקידושין, ובמקום שרוצים לבטל אישות מסוג זה, לא די במה שנפרדים זה מזה, אלא צריכים דוקא גירושין וכריתות.

התאחדות צריכה להיות שלימה

וכיון שנשתנית מהות האישות אצל ישראל מזו שאצל אומות העולם, שבישראל האיש והאשה מתחברים ומתדבקים ונעשים "אחד", לכן מצינו שיש דינים והנהגות השייכים דוקא לאישות של ישראל, שלא מצינו אותם באישות של גויים שהיא רק שותפות בעלמא. למשל, כשאמרה שרה (בראשית יח, יב) "ואדני זקן", שינה הקב"ה את דבריה ואמר לאברהם (שם פסוק יג) "ואני זקנתי", ופירשו חז"ל שהקב"ה שינה מפני השלום. והדבר צ"ב, וכי יקפיד אברהם על שאמרה "ואדני זקן", הלא באמת היה בן מאה שנה, וכבר אמר אברהם על עצמו בלבו "הלבן מאה שנה יִלֵּד" (שם יז, יז). וכי מפני ששרה תאמר בפיה את מה שידע אברהם בעצמו, תתהווה מחלוקת ביניהם?

אמנם נראה, דמ"מ עלול הדבר לגרום פירוד כל שהוא, דק שבדק, ומפני כך כבר שינה הקב"ה מפני השלום. והדבר מבואר על פי היסוד הנ"ל, דנראה פשוט דבאישות של שותפות בעלמא אין נ"מ כלל בין אם אמרה שרה "ואדני זקן", ובין אם אמרה "ואני זקנתי", שהתרעומת הקלה שתצא מאמירת "ואדני זקן" אינה מפרידה בין שותפים, ולא היה מן הצורך לשנות מפני השלום [והרי חותמו של הקב"ה אמת, ובודאי לא היה משנה כלום א"כ היה הכרח גמור לעשות כן]. אבל כשמדברים על קשר של דביקות ואחדות, שאיש ואשה נעשים אחד ממש, קשר כזה אינו סובל אפילו פירוד כל שהוא, ולכן שינה הקב"ה את דברי שרה.

אישות של ישראל זקוקה לשלום אמיתי

וכעין זה מצינו, שכשנולד יוסף אמרה רחל "אסף אלוקים את חרפתי" (בראשית ל, כג). ואיתא במדרש (הובא ברש"י שם) כל זמן שאין לאשה בן אין לה במי לתלות סרחונה, משיש לה בן תולה בו, מי שבר כלי זה, בנך, מי אכל תמרים הללו, בנך, ע"ש.

ולפום רהיטא הדברים מפליאים, שכנראה שרחל חששה שיעקב יקפיד עליה משום דברים כאלו. ואיך יתכן דבר זה, שבחיר האבות יכעס על עקרת הבית שלו בשביל שבירת כלי או אכילת תמרים. ועוד, הרי רחל אמרה זה ביום לידת בנה הראשון, שידעה שיזכה להיות אחד מהשבטי י-ה. וגם לא נולד לה בן זה אלא לאחר שהיתה עקרה לזמן ארוך, וביום גדול כזה, אין בלבה של רחל שום הרגש

של הודאה להשי"ת אלא על הפרט הקטן הזה, ומשום הרגשה זו קובעת את שם בנה "יוסף" שיקרא כך כל ימי חייו?!

ועיין בשיחות מוסר (מאמר י) שביאר, שהאבות השיגו את גודל מעלת השלום, והבינו שאפילו קפידא כלשהי פוגמת בו, ואפילו תהיה דקה מן הדקה שאין אדם יכול להבחין בה ולהכיר אותה, כבר נחשב לחסרון בשלום האמיתי. ולכן כשנולד יוסף, שהוסרה לגמרי האפשרות של פירוד, היתה לרחל שמחה מיוחדת, שזכתה להשיג את השלום בשלמותו בלי שום נדנדוד של הקפדה ופירוד, ע"ש. ונראה, שמה שיש צורך למדריגה זו של שלום, הוא דוקא באישות של ישראל, שענינה להיות מאוחדים לגמרי, אבל באישות - שותפות של הגויים, כיון שקפידא כזו בודאי לא תעשה פירוד בין השותפים, אין שום סיבה להשתדל להגיע אל מדריגה של שלום כזה. והיינו כנ"ל, שכיון שהקשר בין איש מישראל לאשתו מהותו להיות "כאחד" ממש, לכן צריכים להסיר כל פירוד, אפילו כל שהוא, אפילו אם לא יצא מפירוד זה שום מחלוקת בפועל ביניהם.

'ברוך' ענינו להיות לזולתו

והנה הדרך להשיג קשר של אחדות כזה, הוא רק ע"י ששני הצדדים מסורים כל אחד לזולתו לגמרי. ונראה שכח זה להיות "לזולתו" בשלימות, זוהי המדה של "ברוך", שהרי מילת ברוך נגזרת מלשון ריבוי ותוספת והשפעה, עד שמתפשט לכל סביביו בלי מצרים ובלי גבולות. אבל מדת "ארור" היא ההיפך מזה, לעכב ולצמצם ולמעט הריבוי וההשפעה, ולא להיות מסור לזולתו אלא רק לעצמו, וכמו שאמר רבותינו ז"ל במדרש (ב"ר פרשה כה סימן א), מי [ש]היה בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור, ע"כ.

והנה, כדי ליצור קשר של אישות של קודם מתן תורה, שאינה אלא שותפות, אין צורך למעלת "ברוך" - להיות מסור לזולתו בשלימות, אבל בנישואי בית ישראל שתכליתם להגיע להתאחדות גמורה, אי אפשר שיהיה דבר זה אלא במי שהגיע למעלת "ברוך", ויכול למסור עצמו לגמרי, ומי שהוא במדריגת "ארור" אינו שייך לענין זה כלל.

אין 'ארור' שייך לאישות של התאחדות

וזהו מה שאמר אברהם אבינו לאליעזר "אין ארור מתדבק בברוך", נקט לשון 'מתדבק' דוקא, כי האישות של ישראל מתקיימת אך ורק בזה שמתדבקים איש

ואשתו להיות אחד, וזה לא שייך אלא בברוך, אבל ארור וברוך לעולם לא יתדבקו. ואף שהיה ברור לאברהם שבתו של אליעזר היתה יכולה להנשא ליצחק נישואין של שותפות, וביתם יתנהל בלי מחלוקת וקטטה, אבל שלום בתכלית השלימות, שלום שאינו סובל פירוד כלל, אישות של "כאחד" ממש, לא היתה לבתו של אליעזר הבאה מזרע "ארור" היכולת להעמיד אישות כזו.

שליחות אליעזר היתה התמסרות לזולתו

ובזה מובן למה יצא אליעזר מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך דוקא ע"י מעשה זה, שקיים באמונה ובשלמות את שליחותו של אברהם למצוא אשה ליצחק. שהרי כדי לקיים שליחות זו, היה אליעזר צריך לשבור מדה זו להיות לעצמו, ולהמסר לגמרי לזולתו, וע"י זה נעשה "ברוך". כל עבודתו וכל מה שהשיג עד הנה, אע"פ שבודאי הגיע למדריגות ומעלות נשגבות, אמנם לא נגע בענין זה, כי עדיין לא היה צריך לשבור את עצמו ואת מדת הארור שבלבו. אבל במעשה זה, שעשה ופעל בשביל זולתו לגמרי, דוקא זה הביאו לכלל "ברוך".

שבירת העצמיות מעיקרי חובת האדם

ועבודה זו של שבירת העצמיות, היא באמת עיקר גדול בקיום חובת האדם בעולמו. שהרי קבלה בידנו בשם הגר"א, שאם ירצה אדם לדעת מהו תפקידו בעבודת ה', ישים פניו לאותו הדבר שתמיד מוצא בו קושי ומרגיש בעצמו התנגדות לעשייתו. ועל פי הנ"ל נראה, שזהו הדרך ליכנס לכלל ברוך, כי אם האדם עושה דבר זה דוקא שאין לו רצון טבעי לעשותו, הרי הוא שובר את העצמיות שלו ונעשה לזולתו לגמרי, ושוב אינו מוגבל מצד גופו וטבעו.

בין איש לאשתו

ואנו צריכים ללמוד מזה חיזוק גדול, שהרי אנו מזרעו של אברהם, ושרשנו ממקור ברוך, וכבר נמצא בתוך פנימיות ליבנו הכח הזה להיות לזולתו לגמרי. הנה אמרו חז"ל (עיי' יבמות סב, ב) שכל אחד בישראל מחוייב לאהוב את אשתו כגופו ולכבדה יותר מגופו. ופשוט דדבר זה לא שייך אצל אומות העולם, ולכן לא נדרש מהם. אבל ישראל נבחרו במתן תורה להיות עם ה', ויש בהשג יד של כל אחד ואחד מישראל להגיע בפועל למעלת "ברוך", להיות מסור לזולתו עד כדי שיאהב את אשתו כגופו ויכבדה אפילו יותר מגופו.

וצריך לדעת עוד, דמלבד עצם מעלת האחדות שיכולים איש ואשתו להגיע אליה, על ידי מדריגה זו הם גם זוכים שהקב"ה משרה שכינתו ביניהם. ועי"ז הם מביאים נפשות עליונות לעולם, וזוכים להיות שותפים עם הקב"ה בכנינו של כלל ישראל. וכן מצינו על הפסוק (שופטים יג, ב-ג) "ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח ואשתו עקרה ולא ילדה, וירא מלאך ה' אל האשה ויאמר אליה הנה נא את עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן", שאמרו במדרש (במדבר רבה פרשה י), הודיעה שהיא עקרה ולכן לא ילדה [ואילו מנוח בעלה לא היה עקר, ועיכוב הבנים לא היה מחמתו], כדי לשום שלום בינה לבין בעלה, לפי שהיתה מתרעמת על מנוח בעלה על שלא היתה יולדת, ע"כ. ולכאורה דברי המדרש צ"ב, הלא המלאך היה מבשר לה שתוליד בן, וא"כ כל התרעומת על בעלה מתבטלת מאליה, שהרי עכשיו ה' נותן לה בן, ומה איכפת לה כלל מי היה הסיבה שלא זכו לבנים עד הנה, ולמה הוצרך המלאך להגיד לה שהיא היתה העקרה. אלא נראה שהביאור הוא, שלא שייך לזכות לבן כשמשון שהוא נשמה עליונה מגנזי מרומים, אלא אם כן יש השראת השכינה בין איש לאשתו במדריגה רמה מאד, ורק אז יכולים לזכות לבן כזה. וכדי שהקב"ה ישרה שכינתו בביתם בדרגה זו, צריך שיהיה השלום בין איש ואשתו בתכלית השלמות, ולכן הוצרך המלאך קודם להסיר כל קפידא ופירוד ביניהם, ורק אז זכו לבן כשמשון.

מעלת עם ישראל במידת 'ברוך'

אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו להיות חלק מהעם הנבחר, אשר ביכלתנו להגיע למדרגות גדולות ומעלות עליונות, ויש בכח כל אחד בישראל לבטל ישותו ועצמיותו ולהיות לגמרי "לזולתו", עד שאין החומר והטבע מונע ומפריד בינו לבין חבירו. ועי"ז זה הקב"ה משרה שכינתו בתוכנו, וכדאיתא בחז"ל (ספרי מובא ברש"י דברים לג, ה) "ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם וגו'", בהתאספם יחד באגודה אחת ושלוש ביניהם הוא מלכם, שע"י האחדות זוכים להשראת השכינה, ועי"ז זה באים כל הברכות הכתובות בספר התורה. וכל זה ירשנו מאבותינו שהם היו בכלל "ברוך", שכל חייהם ומהותם היו רק "לזולתו".

